

Josip Bobi Marotti

SJEĆANJE NA AKADEMIJU

...Pokojni Drago Krča i ja smatrali smo najvećim priznanjem poziv dr. Gavella da prihvatimo asistenturu na Akademiji; na odsjeku Glume. Naime, već nam je u nekoliko navrata prije dr. Gavella spominjao kako bi bilo dobro da studente na prvoj godini Glume ne vode redatelji nego glumci. Ipak smo se začudili kad nas je pozvao jer smo imali završenu samo srednju glumačku školu.

Naime, u tim godinama u Zagrebu još nije postojala Akademija. Ja sam Glumačku školu završio 1943, a Krča 1947. Bili smo mladi, ali ipak već dosta iskusni glumci. Imali smo iza sebe glumačkog iskustva s mnogim redateljima: Delak, Mesarić, Grković, Hladić, Štimac, Lovrić, Habunek i naravno, Krčin profesor

Tito Strozzi, te moj profesor, dr. Gavella. I kasnije smo se razvijali u okružju velikih imena hrvatskog glumišta: Dujšin, Maričić otac i sin, Grković, Petričić, Podgorska, Kraljeva, Dragman te mnogi drugi, neka mi oprostite što ih ne nabrajam. Kao redatelji, u to vrijeme s nama su stasali Kosta Spaić, Mladen Škiljan i Dino Radojević.

Vjerojatno su za Krču i mene odlučujuće uloge bile baš u Gavellinoj režiji: moj Gregers u Ibsenovoj *Divljoj patki* i Krčin Horvat u Krležinom *Vučjaku*. Obojici je nakon premijere Doktor izgovorio istu rečenicu: *Tak, sad si glumec. Bute kinstleri*. Drugačija su to bila vremena, sve je teklo i razvijalo se sporije. Karijere su se stvarale polaganije i mukotrpnije. Imam dojam da se danas sve odvija i razvija u jednom užasnom tempu. Stvaraju se "tempo" karijere, ali se u "priličnom tempu" i gase.

profesori

...Naravno da nam je profesorski rad s glumcima prve godine Akademije bio ulazna viza za sljedećih 17 godina. Krča i ja vodili smo bruceše na Akademiji, a danas poznata i velika imena našeg kazališta. Vodili smo ih pod stalnom kontrolom neprikosnovenog pedagoškog i redateljskog autoriteta, dr. Branka Gavella. A sve s jednom osnovnom premisom: kazalište je kolektivna umjetnost. Važan je dojam predstave u cjelini, u tom duhu treba usmjeriti rad na stvaranju jedne predstave - odnosno svakog projekta - jer svaki umjetnički poduhvat je rizičan a uspjeh pod velikim upitnikom. Bez obzira na taj veliki autoritet Doktora, bilo bi nepravedno reći da Doktor nije htio saslušati i prihvatiti neke naše primjedbe ili sugestije. Naravno, znali smo već unaprijed komentar našeg Doktora... *Čuj, mali, jebal te vrag*, (to mu je bila česta uzrečica), *pa ti nisi tak bedast kak izgledaš*. Bilo je divno slušati Doktorovu zagrebačku kajkavštinu, agramerski kaj. I štogod ili kakogod nam rekao, znali smo da nas nije htio uvrijediti. Uvijek je bilo izrečeno u pravom očinskom tonu jer je Doktor kao veliki kazališni znalac, volio glumce kao svoju djecu.

Uz Gavellu i ostali su nastavnici bili velika imena hrvatske kulture. Svakako je nezaobilazno ime tadašnje Akademije profesor Škavić koj je izabran za rektora. Kako bi po staroj zagorskoj uzrečici rekli: *Da su ga tražili lampašem, usred belog dana, boljega naći ne bi mogli*. Bio je veliki znalac, tolerantan, zaljubljenik u kazalište i glumce, vrstan pedagog i izvrstan organizator. Nezaboravan je i profesor Kombol, legenda staloženosti i mirnoće. Ranko Marinković je bio izvanredan predavač i prvak cinizma. Tu je bio i naš dragi - Drago Ivanišević, francuski i talijanski đak, živa enciklopedija, teatarski zaljubljenik. Bio bi grijeh zaboraviti i omiljenog profesora Filipovića. Tu je bio i profa nad profama, Bratoljub Klaić, vrlo omiljen među studentima i glumcima. Zahvaljujući njemu i ja si umišljam da sam savladao hrvatski jezik. Svega nekoliko godina bio je na Akademiji profesor Bojan

Stupica, ali je ostavio, kao i u HNK, vidljiv trag. Najmlađi među njima bio je profesor Kosta Spaić koji je godinama bio stup Kazališne akademije - pogotovo nakon smrti njegova profesora, dr. Branka Gavelle. Od te vrhunske nastavničke generacije na žalost više nitko nije među živima. A bojim se da i njihov duh nije odviše prisutan na današnjoj Akademiji.

Molim, neka mi oprostite svi ostali nastavnici koji su pridonijeli tadašnjoj visokoj razini Akademije, a koje nisam poimenično spomenuo u ovom sjećanju...

studentske anegdote

...Nikad neću zaboraviti jedan sat glume. Znete, dr. Gavella uvijek je dugo držao satove glume. I tako na jednom satu, jedan student je odjednom probljedio - pozlilo mu. Doktor je na bolest bio jako osjetljiv, sav se usplahirio. Onda ga je jedan student povukao na stranu i objasnio mu da je kolegi zlo od gladi. *Je dečko*, rekao je Doktor, *pa kaj nisi rekel?* Dao mu je novaca i potjerao ga da ide nešto pojesti. Do kraja semestra Doktor je neprestano vodio računa o mladom studentu i svakoga dana mu je davao barem za gablec.

...Doktoru su često na satovima glume ponestale cigarete (moje je mišljenje da je to bilo namjerno, izrežirano) pa je bilo uobičajeno da šalje nekog studenta u trafikku. Uvijek je dao krupniju novčanicu, a već organizirani studenti nikad nisu vraćali ostatak novca. Svaki put isti scenarij. Doktorovo pitanje: *Kaj ni niš ostalo?* i uvijek isti odgovor: *Doktore, poskupilo*. Svaka nova generacija je obavještavana o toj cigaretnoj igri i ona se nastavljala iz godine u godinu.

...Bio je dan jednog sprovoda. Tih godina, pogotovo kazališni ljudi, nisu imali automobile, pa je nakon sprovoda Doktor naručio taksu. Kako je bio u vrlo žustrom razgovoru s jednim profesorom, nije uočio da je taksu stigao. Studenti su to iskoristili i sjeli u taksu, i odvezli se do tramvaja. Nakon toga su vratili taksu na Mirogoj, Doktor ga je jedva dočekaao. Kada su stigli do Akademije, taksist je rekao: *Vaši mladi prijatelji rekoše da ćete Vi platiti i njihovu vožnju do tramvaja*. Doktor je bez riječi platio. Komentar je bio kratak i jasan: *Ovo su još veći fakini nek sam bil ja, kad sam bil mlad*.

...Bilo je neko slavlje na Akademiji, druženja su u ono vrijeme bila češća nego danas kad nitko više nema vremena, čak ni prijatelj za prijatelja. Bilo je te večeri u obilju i jela i dobrog dobrotom dobivenog vina iz Dalmacije. Već negdje u rane jutarnje sate

ostali su samo pravi veseljaci. U jednom trenutku jednom od veseljaka slučajno je pala čaša i razbila se. Drugi veseljaci smatrali su to pozivom i krenuo je lančani sistem "padanja" čaša. U jednom trenutku netko se malo naslonio na već rasklimanu stolicu pa se veselo krenulo u naslanjanje na stolice a u žaru huliganskog veselja došli su na red i stolovi. Ujutro, nakon bitke stigla je čistačica i nemoćno s krpama i metlom stajala na bojnopolju. Vijest se širila telegrafskom brzinom. Kako je bila nedjelja, Doktor javlja: *Sva vrata zatvoriti*. Odmah se formirala komisija. No veselo društvo je sve predvidjelo. Ostavili su jedan prozor kamuflirano otvoren, posudili ljestve, oboružali se alatom i sredili dvoranu. Kad je komisija otvorila vrata, Dvorana je bila u prvobitnom stanju. Sve u najboljem redu. Doktor je prokomentirao: *Kaj se čistačica napila pa napravila nepotrebni izmišljeni skandal?* Doktor je i te kako dobro znao što se i kako dogodilo svjestan da se radi o jednoj inteligentnoj i talentiranoj generaciji.

Gavella

Svi su nastavnici teoretskih predmeta bili doktori, no studenti su ih oslovljavali s profesore. Doktor, to se znalo, bio je samo dr. Gavella. No on je imao još jedan omiljeni nadimak - Stari. Stalno se pričalo kako Stari više dobro ne čuje. Na svim pokusima u kazalištu i na Akademiji, stalno je govorio: *Ne čujem te, progutaj si e, pa a. Glasnije*. Međutim, glumci i akademci točno su znali da je Stari uporno inzistirao na perfekciji izgovora. Već u glumačkoj školi, kad je Doktoru bilo svega 50 godina, i kad smo satove glume imali u maloj prostoriji Glumačke škole u prvoj zgradi današnjeg kazališta Gavella; Doktor i tada nikad nije "čuo"; kad se loše govorilo i gutalo vokale. Ali kad se govorilo dobro, uživao je jer je sve vrlo dobro "čuo".

Legenda je bio i Doktorov štap. Zadnjih se godina oslanjao na štap. Kad Doktora nije bilo na Akademiji, uvijek se iz neke klase ili na hodnicima čuo žamor i smijeh. No kad bi se začuo Doktorov štap, on je hodao po tepihu ali je namjerno štapom udarao po golim stepenicama što je dobrano odzvanjalo - sve bi utihnulo. Tada bi se jedino čulo: *Tiho. Dolazi štap s Doktorom*.

